

LÄÄNE-NIGULA VALLAVOLIKOGU OTSUS

Palivere

21.01.2021 nr 1

Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise lõpetamine

Lääne-Nigula Vallavolikogu 17.10.2019 otsusega nr 54 algatati Enefit Green AS taotluse alusel kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu menetlus, mille eesmärk on leida tuulepargi ja selle toimimiseks vajaliku taristu rajamiseks sobivaim asukoht Lääne-Nigula vallas ning koostada sobivasse asukohta detailne lahendus ehitusõiguse määramiseks (tuuleenergeetika eriplaneering). Planeeringumenetlus on jõudnud asukoha eelvaliku ning keskkonnamõjude strateegilise hindamise I etapi aruande koostamise etappi.

Planeeringumenetluse käigus on ilmnunud asjaolud, millest tulenevalt pole tuuleenergeetika eriplaneeringu edasine menetlemine mõistlik ega võimalik, kuna selle menetluse jätkamisel pole planeeringumenetluse eesmärkide saavutamine võimalik. Eriplaneeringuga planeeritava tuulepargi rajamise vastu ainsasse potentsiaalsesse asukohta on ülekaalukad avalikud huvid, mistõttu puudub sobiv asukoht, mille osas detailset lahendust koostada. Tekkinud olukorras on eriplaneeringu koostamise eesmärk muutunud ning eriplaneeringu menetluse jätkamine oleks vastuolus Lääne-Nigula Vallavolikogu kohustusega viia haldusmenetlus läbi eesmärgipäraselt, kiirelt ja efektiivselt, vältides üleliigseid kulutusi ja avalikkust eksitavat käitumist.

Lähtudes planeerimisseaduse § 97 lõike 1 punktide 1 ja 2 ja lõikest 2, haldusmenetluse seaduse § 4 lõikest 2, § 5 lõikest 2 ning arvestades otsuse preambulis ja seletuskirjas toodud asjaolusid, sh huvitatud isiku arvamust otsuse eelnõu suhtes

Lääne-Nigula Vallavolikogu o t s u s t a b:

1. Lõpetada Lääne-Nigula Vallavolikogu 17.10.2019 otsusega nr 54 algatatud tuuleenergeetika eriplaneeringu koostamine ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamine.
2. Kohustada Lääne-Nigula Vallavalitsust korraldama otsusest teavitamine vastavalt planeerimisseaduse § 97 lõikele 2.
3. Edastada otsus huvitatud isikule: Enefit Green AS.
4. Otsus jõustub teatavastegemisest.
5. Käesolevat otsust on õigus vaidlustada 30 päeva jooksul arvates päevast, millal vaiet esitada õigustatud isik sai otsusest teada või oleks pidanud teada saada, esitades vaide Lääne-Nigula Vallavolikogule haldusmenetluse seadusega vaidemenetlusele kehtestatud korras. Käesoleva otsuse peale võib kaebeõigusega isik esitada kaebuse Tallinna Halduskohtule (Tallinn Pärnu mnt 7) halduskohtumenetluse seadustiku § 46 sätestatud tähtaegadel ja halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

/allkirjastatud digitaalselt/

Neeme Suur

volikogu esimees

Seletuskiri

Lääne-Nigula Vallavolikogu 17.10.2019 otsusega nr 54 algatati kohaliku omavalitsuse eriplaneering tuulepargi ja selle toimimiseks vajaliku taristu kavandamiseks (edaspidi – tuuleenergeetika eriplaneering) ning planeeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine. Algamisel oli teadaolev planeeringuala kogu valla territooriumi suurusega 1448,77 km². Planeeringu algatamise aluseks oli Enefit Green AS taotlus, kes soovis rajada maismaatuuleparki Lääne-Nigula valda. Enefit Green AS esitatud tehniliste eeltingimuste kohaselt peaks tuulepark koosnema 17-30 tuulikust kõrgusega kuni 290 meetrit, tuuleparki teenindavatest teedest, pargisisest elektrivõrgust ja alajaamast.

Menetluse käigus on täpsustatud tuuleenergeetika eriplaneeringu, seal hulgas planeeringuala eelvaliku ja planeeringu strateegilise keskkonnamõjude hindamise (KSH) lähteülesannet ja lähteseisukohti. Kaasatud haldusorganid, kohaliku kogukonda esindavad organisatsioonid ning muud huvitatud isikud on esitanud oma ettepanekud ja seisukohad. Vald on hinnanud tuulepargiga kaasnevaid mõjusid valla eesmärkidele ja arenguplaanidele ning kujundanud tuulepargi rajamise suhtes oma seisukoha. Valminud on ka esimene versioon KSH I etapi aruandest.

Käesolevaks ajaks on selge, et kavandatava tuulepargi rajamine Lääne-Nigula valda Risti aleviku lähedale, ainsasse asukohta, mis vastab tuulepargi lähtetingimustele, oleks vastuolus valla arengueesmärkide ning ülekaalukate avalike huvidega. Planeeritava tuulepargi (kuni 30 tuulegeneraatorit kõrgusega kuni 290 meetrit) majanduslikud, sotsiaalsed ja keskkonnamõjud on märkimisväärsed ja mõjutavad vallast ulatuslikku osa. Nii olulise ruumilise mõjuga objekti rajamine Lääne-Nigula valla ühe suurema ja kõrge arengupotentsiaaliga keskuse lähedale vähendaks valla atraktiivsust uutele elanikele ning seaks ohtu valla eesmärkide täitmise. Avalike koosolekute ja arutelude käigus on selgunud kohaliku kogukonna tugev ja põhimõtteline vastuseis projektile. Valla ja kohaliku kogukonna jaoks oleksid tuulepargist saadavad kasud hüpoteetilised ja kaudsed, kuid kahjud samas oleksid tõenäolised ja korvamatud. Kehtiv maakonnaplaneering konkreetse asukohta ega ka muudesse eelvalikus olnud asukohtadesse tuulepargi rajamist ette ei näe. Senise menetluse tulemusi ja Enefit Green AS väljendatud seisukohti arvestades on ilmne, et puuduvad reaalsed alternatiivid, mille võrdlemise ja kaalumise tulemusena saaks tuulepargile sobivama asukoha leida.

Eeltoodud põhjustel tuleb eriplaneeringu koostamine lõpetada.

1. ÕIGUSLIK ALUS

Planeerimisseaduse (PlanS) § 97 lg 1 sätestab, et kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) võib selle koostamise korraldaja lõpetada. Sättes on esitatud (avatud) loetelu olukordadest, kus menetluse lõpetamine on asjakohane. Muuhulgas võib planeeringu koostamise korraldaja kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamise ja KSH lõpetada kui koostamise käigus ilmnevad asjaolud, mis välistavad planeeringu elluviimise tulevikus (PlanS § 97 lg 1 p 1). Samuti võib planeeringu koostamise menetluse lõpetada planeeringu koostamise eesmärgi muutumisel planeeringu käigus (PlanS § 97 lg 1 p 2). Planeerimisseaduse seletuskirja¹ (lk 154) kohaselt sarnaneb kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu menetlus riigi eriplaneeringu menetlusega (erisusena on seletuskirjas välja toodud vaid maavanema heakskiidu kohustus). Riigi eriplaneeringu menetluse lõpetamise aluste osas on seletuskirjas sõnaselgelt välja toodud, et tegemist ei ole ammendava loeteluga, st eriplaneeringu

¹ Kätesaadav internetis: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/fc811573-8339-4f19-8064-9679fd001f43/Planeerimisseadus>

menetluse võib lõpetada ka muudel juhtudel (vt seletuskirja lk 85). Praktikas on riigi eriplaneeringu menetluse lõpetamise aluseks peetud ka seda, kui tulenevalt ülekaalukast avalikust huvist puudub planeeringualal sobiva asukoha leidmiseks perspektiiv.

Arvestades kavandatud tegevuse ainsas võimalikus asukohas elluviimise vastu rääkivaid asjaolusid ja ülekaalukaid avalikke huve, ei ole planeeringumenetluse jätkamine võimalik (PlanS § 97 lg 1 p 1). Samuti on planeeringu koostamise käigus olemuslikult muutunud menetluse eesmärk (PlanS § 97 lg 1 p 2).

Planeerimisdiskretsiooni teostamisel tuleb kohalikul omavalitsusel juhendada ka teistest PlanS asjakohastest normidest ja haldusmenetluse seaduse (HMS) üldnormidest, millest on antud juhul asjakohased järgmised:

- HMS § 4 lg 2 kaalutusotsuse reeglid;
- HMS § 5 lõikes 2 väljendatud eesmärgipärase, kiire ja tõhusa haldusmenetluse põhimõtte;
- PlanS § 8 sätestatud elukeskkonna parandamise põhimõtte;
- PlanS § 10 lõigetes 1 ja 3 sätestatud huvide tasakaalustamise ja lõimimise põhimõtte kohalikku huvi väljendava planeeringu puhul.

2. KOKKUVÕTE MENETLUSEST JA FAKTILISTEST ASJAOLUDEST

8.08.2019 esitas Enefit Green AS Lääne-Nigula vallale taotluse algatada Lääne-Nigula vallas kohaliku omavalitsuse eriplaneering ja KSH vastavalt PlanS §-le 96. Taotluse eesmärk oli rajada Lääne-Nigula valda maismaatuulepark ja selle teenindamiseks vajalik taristu.

17.10.2019 otsusega nr 54 algatas Lääne-Nigula Vallavolikogu eriplaneeringu ja selle KSH. Otsuse järel asuti koostama eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohti ja KSH väljatöötamise kavatsust. Lähteseisukohtade koostamisel lähtuti Enefit Green AS väljatoodud tehnilistest eeltingimustest. Vastavalt eriplaneeringu algatamise taotlusele ning tehnilistele eeltingimustele peaks tuulepark koosnema 17 kuni 30-st kuni 290 m tipukõrgusega tuulegeneraatoritest, tuuleparki teenindavatest teedest, pargisisest elektrivõrgust (33 kV maakaablid) ja alajaamast (330 kV). Tuulepargi jaoks vajaliku ala suurus on ca 2500 ha, mis peaks olema tervik (mitte koosnema lahustükkidest). Tuulepark soovitakse liita põhivõrgu 330 kV alajaama ning tuulepargi juures paikneva alajaama ja põhivõrgu 330 kV alajaama vahelise õhuliini pikkus võib olla kuni 15 km. Põhivõrguga liitumist võimaldav alajaam on võimalik rajada 330 kV elektriliini juurde ja selleks tuleb eelistada olemasolevate alajaamade asukohti.

Lähteseisukohtade kohaselt tuvastati välistava kaardianalüüsi meetodil kolm tuulepargi rajamiseks potentsiaalselt sobivat ala. Ala 1 on suurusega 2428 ha ning asub valla idaosas ja jääb Kuijõe, Piirsalu, Kuke, Rõuma ja Rehemäe külade territooriumile. Potentsiaalselt sobiv ala 2 on suurusega 3061 ha ning asub valla keskosas Risti aleviku lähedal, Vidruka, Seljaküla, Piirsalu, Jaakna, Luigu ja Rõuma külates. Ala 3 asub valla lõunaosas Keskvere, Liivi, Niinja, Kokre, Ohtla, Mõrdu, Üdruma, Laiküla, Soo-otsa ja Kabeli külates. KSH väljatöötamise kavatsus kirjeldas aladega seotud väärtusi ning täiendavate uuringute vajadust. Muuhulgas järeldati dokumendis, et vaja on läbi viia nn asjakohane hindamine, selgitamaks välja võimalikud mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele.

29.06-27.08.2020 toimus asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse avalik väljapanek. Avaliku väljapaneku käigus esitati Lääne-Nigula vallale valla elanike ning

kodanikuühenduste (Seljaküla elanikud, Risti kogukond, Piirsalu Küla Selts MTÜ jt) poolt suur hulk seisukohti. Vallaelanikud ja kodanikuühendused tõid esile, et tehnilistele eeltingimustele vastavad asukohad ei pruugi olla sobivad, lähtekohaks võetud minimaalne distant elamutest on liiga väike ning tuulikute maksimumkõrgus liiga suur. Samuti tehti suur hulk ettepanekuid KSH I etapi ja planeeringu edasiseks koostamiseks.

Samuti esitasid oma seisukohad kaasatud isikud ja asutused: Kaitseministeerium, Lennuamet, Muinsuskaitseamet, Keskkonnaamet, Keskkonnaministeerium ning valitsusväliseid keskkonnaorganisatsioone ühendav Keskkonnaühenduste Koda. Nende seisukohad olid kokkuvõtlikult järgmised:

- Kaitseministeerium selgitas, et radari mõjutamise vältimiseks ei või tuulepargi tuulikud olla kõrgemad kui 75 meetrit. Arvestades, et Enefit Green AS soovitud tuulikute kõrgus on 290 meetrit, oleks vajalik tuulikute kõrgust vähendada kuni 215 meetri võrra.
- Lennuamet teatas, et soovituslik piiranguvöönd Martna radari ümber on 500 – 15000 meetrit, mis tõenäoliselt välistab huvitatud isiku eelistatud ala 3 asukoha eelvalikus.
- Keskkonnaamet, Keskkonnaministeerium ja Eesti Keskkonnaühenduste Koda juhtisid tähelepanu sellele, et eelvaliku alade kindlaks määramisel ei ole piisavalt arvestatud looduskaitsete väärtustega, sh haruldaste linnuliikide pesapaikade ja nende kaitseks vajaliku puhvriga, rändlindude peatuspaikade ja rändeteedega, millega arvestati põhjalikult maakonnaplaneeringu koostamisel ning mille tulemusel valiti välja tuuleenergia arendusalad Lääne maakonnas.

22.09.2020 koostas Lääne-Nigula Vallavalitsus selgitused avaliku väljapaneku poolt kaasatavate poolt tulnud ettepanekutele, püüdes leida osapooli rahuldavaid kompromisse ning lahendusi eriplaneeringu jätkamiseks.

Avalikud arutelud planeeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse, nende väljapanekul toimunud seisukohtade ning valla selgituste teemal toimusid 28.09.2020, 29.09.2020 ning 30.09.2020 vastavalt Ristil, Taeblass ja Kullamaal. Aruteludel aktiivselt osalenud kogukonnaühenduste esindajad jäid oma kirjalikult esitatud vastuväidete ja seisukohtade juurde, lisades täiendavaid ettepanekuid, selgitusi ja põhjendusi. Samuti selgitasid aruteludel oma seisukohti ning vastasid küsimustele Enefit Green AS esindajad.

Avalike arutelude tulemusena ilmnas, et kohaliku kogukonna vastuseis tehnilistele eeltingimustele vastava tuulepargi rajamisele asukohtadesse, mis olid kaardianalüüsi tulemusena valikusse jäänud, on põhimõttelist laadi ning ei ole ületatav ainuüksi täiendavate asjaolude väljaselgitamise läbi. Samuti selgus 28.09.2020 Ristil toimunud arutelu käigus, et Enefit Green AS tehniliste eeltingimuste märkimisväärset korrigeerimist, mis alternatiivide hulka suurendaks, võimalikuks ei pea. Avalikel aruteludel ilmnas, et tõenäoliselt ei ole edasise menetluse käigus võimalik leida konsensust alale 2 tehnilistele eeltingimustele vastava tuulepargi rajamise osas.

7.10.2020 esitasid Lääne-Nigula Vallavolikogu esimees ning vallavanem volikogule pöördumise, milles juhtisid tähelepanu planeeringumenetluse käigus ilmnenu asjaoludele, mis seavad tõsise kahtluse alla planeeringumenetluse edasise jätkumise otstarbekuse. Kirjas toodi välja, et välja on jäänud selgitamata võimalikke asukohti absoluutselt välistavad asjaolud ning samuti ei ole huvitatud isik andnud teada oma vähima huvi piirist, mis kitsendab oluliselt asukohaalternatiive. Pöördumises rõhutati, et tulenevalt lähteülesandest paigutatakse tuuleparki kuni 30 kuni 290 meetri kõrgust tuugenit, mistõttu oleks planeeringu elluviimise korral tegemist Eesti kõige suurema tuulepargiga. Sellise tuulepargi majanduslikud, sotsiaalsed ja keskkonnamõjud on vaieldamatult suurimad, mida Eestis seni tuuleparkide puhul on käsitletud. Kogukonna jaoks on kasud hüpoteetilised ja kaudsed, kahjud samas arvestatakse maksimaalsed ja otsesed.

14.10.2020 saatis Enefit Green AS vastusena vallavanema ja volikogu esimehe pöördumisele oma seisukoha tuuleenergeetika eriplaneeringu menetluse kohta.

15.10.2020 toimus Lääne-Nigula Vallavolikogu istung, kus arutati ka tuuleenergeetika eriplaneeringu menetluse seisu, ilmnenu asjaolusid ning volikogu esimehe ja vallavanema pöördumist. Volikogu istungil otsustati ühehäälselt kohustada vallavalitsust valmistama ette eriplaneeringu protsessi muutmine või lõpetamine. Ettepanekud edasise käigu osas tuli vallavalitsusel otsuse kohaselt esitada hiljemalt 2020. a detsembri volikogu istungiks.

13.11.2020 saatis Enefit Green AS vallale kirja pealkirjaga „Risti tuulepargi arendusprojekt Lääne-Nigula vallas“, mille eesmärgiks oli anda ülevaade käimasoleva tuulepargiprojektiga seotud arengutest ning vastuseid valla tõstatatud küsimustele.

19.11.2020 toimus Lääne-Nigula Vallavolikogu istung, kus Piirsalu külavanem Lea Lai andis volikogule üle pöördumise kohalike elanike ja kogukondade poolt. Ligikaudu 1100 allkirjaga pöördumises avaldatakse kategoorilist vastuseisu tuuleenergeetika eriplaneeringu kohase tuulepargi rajamisele ning palutakse eriplaneeringu menetlus lõpetada.

4.12.2020 kiitis Lääne-Nigula Vallavalitsus heaks tuuleenergeetika eriplaneeringu lõpetamise otsuse eelnõu. Eelnõu koos seletuskirjaga saadeti kirjalike seisukohtade avaldamiseks Enefit Green AS-ile, seisukohtade esitamise tähtjaks määrati 18.12.2020. Huvitatud isik kutsuti ka 10.12.2020 toimunud vallavolikogu majandus- ja planeerimiskomisjoni koosolekule.

10.12.2020 arutati tuuleenergeetika eriplaneeringu lõpetamise otsuse eelnõu Lääne-Nigula Vallavolikogu majandus- ja planeerimiskomisjoni istungil. Arutelul osalesid ka huvitatud isiku esindajad.

14.12.2020 esitas KSH ekspert Lääne-Nigula vallale KSH I etapi aruande esialgse versiooni. Esialgsest kolmest asukohaalternatiivist välistati koheselt ala 3, mida KSH aruande koostamise raames lähemalt edasi ei uuritud (vt KSH I etapi aruande esialgse versiooni lk 12). Ala 1 ei vasta kehtivat detailplaneeringut arvestades tehnilistes eeltingimustes kindlaks määratud pindalakriteeriumile (vt KSH I etapi aruande esialgse versiooni lk 70). Samuti esinevad ala põhjaosas looduskaitse kitsendused, mis välistavad tuulikute rajamise. Seega saab tuulepargi rajamist kaaluda vaid alal 2. KSH aruandes sisalduvaid olulisi asjaolusid on lähemalt käsitletud seletuskirja järgmises peatükis. KSH I etapi aruande esialgne versioon edastati ka huvitatud isikule.

16.12.2020 saatsid KSH ja planeeringu koostamisega seotud võtmeekspertid oma seisukoha seoses planeeringumenetluse hetkeseisuga. Ekspertid rõhutasid oma kirjas muuhulgas, et tuulepargi rajamiseks on vaid üks reaalne asukoht – ala 2. Ülejäänud valla territooriumil on eriplaneeringu detailse lahenduse väljatöötamine ja kehtestamine planeeringut ja KSH-d koostavate ekspertide hinnangul välistatud. Seega on täielikult välistatud ka alternatiivsete alade võrdlemine ja kaalumise otsusetegija – Lääne-Nigula Vallavolikogu – poolt.

18.12.2020 saatis Enefit Green AS oma seisukoha otsuse eelnõu kohta. Huvitatud isik ei toetanud planeeringumenetluse lõpetamist. Tema hinnangul on menetluse lõpetamine ennatlik, sest menetluse jätkumisel täpsustuvad alad ja võivad tekkida juurde täiendavaid, arenduseks sobivaid alasid. Samuti ei nõustu huvitatud isik sellega, et kohalik kogukond on tuulepargi rajamise vastu ning toob välja, et tema emaettevõtja omaniku (Eesti Vabariigi) huvi taastuenergia arendamise suhtes on ülekaalukas avalik huvi, mis toetab tuulepargi rajamist. Huvitatud isiku argumente ning otsuse eelnõu koostamise järel ilmnenu täiendavaid asjaolusid on lähemalt käsitletud seletuskirja järgmises peatükis.

18.12.2020 e-kirjas selgitas Kaitseministeerium täiendavalt asjaolusid seoses Kaitseministeeriumi 26.06.2020 seisukohaga, sellele järgnenud uuringute tegemisega ning võimalike edasiste sammudega. Kaitseministeerium avaldas, et 2021 aasta keskel on plaanis hinnata huvitatud isiku palvel seda, kas tuulegeneraatorite maksimaalse kõrguse suhtes saaks teha mingeid järeleandmisi (vt pikemalt seletuskirja p 3.4).

Lääne-Nigula vald leiab kokkuvõtlikult, et huvitatud isiku ärakuulamisele 18.12.2020 esitatud väited ning muud eelnõu koostamise järel ilmnunud asjaolud ei anna alust tuulenergeetika eriplaneeringu menetlusega jätkamiseks. Antud juhul on KSH aruande I etapi ning planeeringut ja KSH-d koostavate ekspertide seisukoha põhjal lõplikult selgunud, et huvitatud isiku huvidele ja neid väljendavatele tehnilistele eeltingimustele vastab vaid üks reaalne asukoha alternatiiv, mida ei saa ülekaalukate avalike huvid ning valla arengueesmärkide tõttu pidada sobivaks asukohaks. Kuigi huvitatud isikule oli teada, et tehnilistele eeltingimustele vastava tuulepargi rajamist Risti aleviku lähistel (ala 2) ei peeta võimalikuks, ei ole Enefit Green AS avaldanud valmisolekut tuulepargi tehniliste eeltingimuste muutmiseks, mis võimaldaks analüüsida, võrrelda ja kaaluda muid alternatiive. Samas mõõnab huvitatud isik (18.12.2020 kirja p-s 2.1.4.) ka ise, et õiguspäraseks asukohavalikuks oleks vallal vaja võrrelda vähemalt kahte alternatiivset asukohta. Huvitatud isiku 18.12.2020 kirjast ei selgu olulisi asjaolusid, mida vald ei oleks otsuse tegemisel arvestanud või kaalunud. Seega on vald ka ärakuulamise tulemusena seisukohal, et eriplaneeringu koostamine tuleb lõpetada.

3. PÕHJENDUSED JA KAALUTLUSED

3.1. Kavandatud tuulepargile leidub valla territooriumil ainult üks võimalik asukoht

Tuuleenergeetika eriplaneering algatati Lääne-Nigula Vallavolikogu 17.10.2019 otsusega nr 54. Otsuse kohaselt oli eriplaneeringu koostamise eesmärk leida tuulepargi ja selle toimimiseks vajaliku taristu rajamiseks sobivaim asukoht Lääne-Nigula vallas ning seejärel koostada sobivasse asukohta detailne lahendus ehitusõiguse määramiseks. Planeering algatati kogu valla territooriumi suhtes. Seega oli menetluse algatamisel planeeringu koostamise üheks peamiseks eesmärgiks otsida, võrrelda ja kaaluda erinevaid asukohti, kuhu huvitatud isiku poolt soovitud tuuleparki oleks võimalik rajada. Selline eesmärk on kooskõlas kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu olemuse ja regulatsiooniga, mis näeb samuti ette, et planeeringu koostamise esimese etapi keskne eesmärk on kaaluda erinevaid reaalseid asukohti ning valida nende hulgast sobivaim. Sellele viitavad selgelt mh planeerimisseaduse § 103 lg 2, § 106 lg 2 ja § 109 lg 2.

Samal ajal on tegemist eriplaneeringuga, mille algatamisest ja elluviimisest on huvitatud konkreetne isik – Enefit Green AS. Lääne-Nigula vallas ei ole mõistlik koostada ja kehtestada eriplaneeringu lahendust, mida huvitatud isik ellu viia ei kavatse, kuna PlanS § 122 lg 4 kohaselt kaotab kohaliku omavalitsuse eriplaneering kehtivuse, kui seda viie aasta jooksul kehtestamisest arvates ellu viia ei asuta. Selles osas erineb kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamine põhimõtteliselt näiteks maakonnaplaneeringu koostamisest, kus puudub konkreetne huvitatud isik, kelle initsiatiivil planeeringut koostatakse. Samuti ei ole maakonnaplaneeringu realiseerimiseks seatud tähtaega.

Enefit Green AS huvi on piiritletud läbi lähteseisukohtade aluseks olnud tehniliste eeltingimuste, mis määratlesid ära nii tuulepargile vajaliku ala suuruse, tuulikute arvu, nende kõrguse, tuulepargi kauguse 330 kV alajaamast jms. Nendest kriteeriumitest lähtuvalt teostati esmane kaardianalüüs välistaval meetodil (vt KSH väljatöötamise kavatsus lk 9-10). Analüüsi aluseks olid ühelt poolt looduskaitseliselt väärtuslikud alad koos minimaalse puhvriga, elu- ja ühiskondlikud hooned 1 km puhvriga, teiselt poolt tuulepargi arendusala suurus ja kaugus 330 kV elektriliinist. Neid välistusi

ja eeltingimusi arvestades jäid esialgsesse valikusse Lääne-Nigula valla territooriumil vaid kolm ala (edaspidi ala 1, ala 2 ja ala 3).

Ärakuulamisel on Enefit Green AS esitanud vastuväited otsuse eelnõule, kuid ei avalda, kas ja kui, siis millises ulatuses oleks ta valmis tehnilisi eeltingimusi muutama. Enefit Green AS leiab oma 18.12.2020 kirjas (p 2.5.6.), et kõikvõimalikke mõjusid tuleb hinnata arendaja maksimaalse huvi kohta. Sellest järeldub, et eriplaneeringu koostamise jätkamist või lõpetamist saab hinnata üksnes olemasolevate tehniliste eeltingimuste alusel. Lääne-Nigula vallale jääb eeltoodu valguses arusaamatuks huvitatud isiku 18.12.2020 kirjas mitmel korral (nt p 2.1.5., 2.1.12.) esitatud väide, nagu oleks edasise menetluse käigus võimalik leida uusi sobivaid alasid. Tehnilistest eeltingimustest lähtuvalt on kogu ülejäänud valla territoorium tuulepargi asukohana välistatud. Oluline on rõhutada, et esialgne kaardianalüüs ei võtnud arvesse tuulikute kõrgust ega otseselt nende arvu – seega ka ainuüksi tuulikute arvu või kõrguse muutmine ei saaks tuua kaasa uute alade lisandumist reaalsete alternatiivide hulka.

Kolmest esmase kaardianalüüsi põhjal valikusse jäänud alast on tuulepargi rajamise asukohana reaalseks alternatiiviks vaid üks – ala 2. Järeldus, milleni Lääne-Nigula vald jõudis juba otsuse eelnõu esmast versiooni koostades, leidis täiendavalt kinnitust 14.12.2020 esitatud KSH I etapi aruande esialgses versioonis. Ala 3 välistavad asjakohaste ametkondade kinnitusel lennuohutuse ja riigikaitse alased kaalutlused (KSH aruande tööversiooni lk 12). Ala 1 ei vasta kehtivat detailplaneeringut arvestades tehniliste eeltingimuste hulka kuulunud minimaalse pindala kriteeriumile (KSH aruande tööversiooni lk 70). Seda, et tegelikult on kavandatud tegevuse elluviimiseks ainus reaalne asukohaalternatiiv ala 2, kinnitavad ka planeeringu ja KSH koostamise eksperdid (KSH aruande tööversiooni lk 99, ekspertide 16.12.2020 kiri vallale).

Lisaks objektiivsetele asjaoludele, mis välistavad ala 1 ja ala 3 käsitlemise reaalsete tuulepargi asukoha alternatiividena, viitab ka huvitatud isiku tegevus, et ta on huvitatud tuulepargi rajamisest vaid alal 2. Oma 13.11.2020 kirjas nimetab Enefit Green AS arendusprojekti „Risti tuulepargiks“, mis seostab eriplaneeringu Risti alevikuga. Samuti on Enefit Green AS tuulepargi kirjelduse all toonud sõnaselgelt välja, et ettevõtte huvi on rajada tuulikud eelkõige Eesti Energia AS-ile kuuluvale 21 maapositsioonile, mis asuvad alal 2. Kirja leheküljel 2 on toodud ka skeem („eskiislahendus“), kus on märgitud tuulikute asukohad just neil kinnistutel. Enefit Green AS on loonud oma avalikul veebilehel Risti tuulepargi nimega alalehe (<https://www.enefitgreen.ee/ristituulepark>), kus esitab sisuliselt sama infot, mis oma 13.11.2020 kirjas.

Seega on eriplaneeringu tänases etapis, veel enne asukoha eelvaliku täpsemat kaalumist tuvastatud, et tuulepargi rajamiseks leidub vaid üks reaalne asukoht. See asukoht ei ole mitte lihtsalt teistega võrreldes eelistatav, vaid ainus, mis ei ole objektiivsetel põhjustel välistatud. Muid asukohti, mis vastaks tehnilistele eeltingimustele ja kus puuduks planeeringu elluviimist välistavad takistused (nt loodus- ja riigikaitsealised põhjustel) valla territooriumil ei ole.

PlanS § 109 lg-st 2 tuleneb vallale kohustus valida kavandatavate ehitiste jaoks sobivaim asukoht. Kujunenud olukorras ei ole Lääne-Nigula vallal võimalik seda nõuet täita, sest tuulepargi reaalseid asukohaalternatiive on valla territooriumil ainult üks. Seda, et õiguspärase planeerimismenetluse läbiviimiseks peab olema võimalik võrrelda vähemalt kahte alternatiivset asukohta, möönab ka huvitatud isik (Enefit Green AS 18.12.2020 kirja p-s 2.1.4.).

Sellega seoses on oluliselt muutunud planeeringu koostamise eesmärk. Algselt oli planeeringu koostamisel eesmärgiks, et Lääne-Nigula Vallavolikogu saaks eriplaneeringu koostamise esimeses etapis kaaluda erinevate võimalike asukohtade vahel ning valida nende hulgast kõige sobivam. Selle asemel on selgunud, et vallavolikogul on võimalik otsustada ainult selle üle, kas koostada detailne lahendus ala 2 suhtes või mitte. Seega on alus lõpetada planeeringu koostamine PlanS § 97 lg 1 p 2 kohaselt.

Lääne-Nigula Vallavolikogu on seisukohal, et sõltumata põhimõttelistest probleemidest, mida tekitab asukoha osas alternatiivide puudumine, on kavandatud tuulepargi rajamine alale 2 välistatud. Vastavad kaalutlused on esitatud seletuskirja järgmistes punktides (3.2.-3.4.).

3.2. Tuulepargi rajamine oleks vastuolus valla arengueesmärkide ja huvidega

Kohaliku omavalitsuse eriplaneering on kohalikku huvi väljendav planeering. PlanS § 10 lg 3 kohaselt peab kohalikku huvi väljendav planeering lähtuma kohalikest huvidest ja olema kooskõlas riiklike huve väljendava planeeringuga ning vajaduse korral teiste ruumilist aspekti väljendavate strateegiliste dokumentidega. Kohaliku omavalitsuse kui kohalikku huvi väljendava, sõltumatu avaliku võimu kandja huve väljendavad selle koostatud strateegilised dokumendid, sh valla arengukava ja üldplaneering.

Valla arengukava (2018-2026) strateegilisteks eesmärkideks on mh, et vald oleks atraktiivne elu- ja töökeskkond, luues eeldusi elanike arvu suurenemiseks; vald oleks atraktiivne turismipiirkond (sh loodusturismi seisukohast) ning kogukonnad oleksid tegusad ja kaasatud (sh valla juhtimisse). Seejuures nähakse Risti piirkonda ühe alana, kus uute elamuehituseks sobivate alade planeerimisega oleks võimalik valla elanike arvu kasvatada, pakkudes uutele elanikele olemasolevaid kvaliteetseid avalikke teenuseid. Piirkonna arengupotentsiaali suurendab mh kavandatud rongiliikluse taastamine Tallinna ja Haapsalu vahel. Arengukava ei näe ette suuremahulist tuuleenergia arendamist, eriti olukorras, kus see läheb oluliselt vastuollu teiste strateegiliste eesmärkidega ja kogukondade huvidega.

Lääne-Nigula vallas kehtivad täna valdade ühinemise eelsed üldplaneeringud, millest mõned on koostatud enam kui kümme aastat tagasi (sh Risti valla üldplaneering). Seetõttu väljendab valla kui terviku tänapäevaseid huve paremini koostatav üldplaneering, mis on juba läbinud vastuvõtmisele eelneva avalikustamise. Koostatava üldplaneeringu ruumilise arengu eesmärkide hulka kuulub eesmärk suunata elamuarendust olemasolevatesse tihedamini asustatud ja oluliste loodusväärtusteta piirkondadesse, kus suurem osas vajaminevast taristust on olemas või lähiulatuses. Selliste piirkondade hulka kuulub ka Risti aleviku lähiümbros. Samuti näeb üldplaneering eesmärgina ette väärtuslike põllu- ja metsamaade sihtotstarbelise kasutuse ja säilimise tagamise. Uus üldplaneering ei näe samuti ette suuremahulist tuuleenergia arendamist. Planeeringu eelnõu (p 3.9.4.1.) kohaselt on valda lubatud püstitada ainult uusi väiketuuliku (kuni 30 m kõrguseid tuuliku).

On ilmselge, et kavandatud suuremahulise tuulepargi rajamisega alale 2 muudetak põhjalikult ja olemuslikult harjumuspärasest keskkonda ning sellega kaasnevad erinevad häiringud, sh kõrgepingeliinide ja tuulikute visuaalne häiring, ulatuslik raadamine, müra, varjutus jms. Sellised häiringud oleks ilmselges vastuolus valla strategiadokumentides väljendatud kohaliku huviga, mis seisneb valla loodus- ja elukeskkonna hoidmises ja väärtustamises ning Risti aleviku kui kohaliku keskuse arengupotentsiaali realiseerimises. Viimases osas ei ole vastuväiteid esitanud ka huvitatud isik.

Vald peab oma arengu planeerimisel arvestama kehtiva maakonnaplaneeringuga. 22.03.2018 kehtestatud Lääne maakonnaplaneeringus 2030+, mille osaks on varasemalt eraldiseisva teemaplaneeringuna koostatud tuuleenergeetika planeering, on tulenevalt erinevatest piiravatest teguritest (inimasustus, looduskaitsealised väärtused jt) elektrituulikute arendusalad juba ära määratud. Ühtegi tuuleenergeetika eriplaneeringu lähteseisukohtades määratletud kolmest potentsiaalselt sobilikust alast (sh ala 2) ei näe maakonnaplaneering ette elektrituulikute arendusalana.

Planeeringute hierarhilisusest tulenevalt võib kohaliku omavalitsuse planeeringutega, sh tuuleenergeetika eriplaneeringuga, maakonnaplaneeringut üldjuhul täpsustada. Planeerimisseaduse

§ 121 lg 3 p 3 (koosmõjus § 75 lg-ga 3) annab küll õigusliku võimaluse kehtiva maakonnaplaneeringu muutmiseks kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuga, ent tulenevalt planeerimisõiguse põhimõtetest peavad maakonnaplaneeringu muutmiseks kohaliku omavalitsuse planeeringuga esinema mõjuvad põhjused. Antud juhul puuduvad valla hinnangul põhjused ja kaalutlused, mis õigustaks maakonnaplaneeringu muutmist. Vastupidi, planeeringumenetluse eesmärkide saavutamise võimatus ning ülekaalukad avalikud huvid räägivad selle vastu, et eriplaneeringu menetlusega jätkata ning selle tulemusena maakonnaplaneeringut muuta.

Valla eesmärk ei ole mastaapselt tuuleenergeetikat arendada, vaid jätkata teiste võetud eesmärkide täitmist. Seega oleks tuulepargi rajamine alale 2 olulisel määral vastuolus kohaliku omavalitsuse huvide ja strateegiliste eesmärkidega. Kuna nii planeeringu kehtestamine kui selle elluviimine oleks välistatud, tuleb menetlus HMS § 5 lg 2 ning PlanS § 97 lg 1 p 1 alusel lõpetada.

3.3. Planeeringu koostamise lõpetamiseks esinevad ülekaalukad avalikud huvid

Planeerimisseaduse § 10 lg 1 kohaselt peab planeerimisalase tegevuse korraldaja tasakaalustama erinevaid huve, sealhulgas avalikke huve ja väärtusi, kaaluma neid vastavalt planeerimise põhimõtetele ja planeeringu eesmärkidele ning lõimima need planeeringulahendusse. Haldusmenetluse seaduse § 4 lg 2 kohustab kaalutusotsuse tegemisel kaaluma erinevaid huve.

- Avalik huvi tuulepargi rajamise vastu alale 2 on **valla arengueesmärkidest** tulenev huvi säilitada Risti piirkonna senine inimese- ja loodussõbralik keskkond ning muuta Risti aleviku lähiala veel atraktiivsemaks tulevastele elanikele. Vastavaid huve kajastavad muuhulgas valla arengukava ja üldplaneering (vt täpsemalt p 3.2).
- Samuti on oluline avalik huvi tuulepargi vastu **kogukonna vastuseis**. Nimelt on kogukondlikku huvi väljakujunenud elu- ja looduskeskkonna säilitamiseks väljendanud suur osa valla sealse piirkonna kogukonnast, sh Seljaküla elanikud, Risti kogukond, Piirsalu Küla Selts. Vallale 19.11.2020 esitatud avaliku pöördumise on allkirjastanud ligikaudu 1100 isikut. Pöördumistes on väljendatud seisukohta, et tuulepargi rajamisega planeeringu lähteseisukohtades märgitud potentsiaalselt sobilikele aladele (sh alale 2) kaasneksid ülemäärased häiringud, kuna tuulikud on pretsedenditult suurte dimensioonidega (kuni 290 m) ning need asuksid liiga lähedal elamutele. Samuti on esile toodud, et tuulepargi rajamine ei pruugi lisada valda töökohti, halvendades samas elukvaliteeti ning tõrjudes vallast elanikke ning teisi töödajaid. Kuigi vallale on esitatud ka paari isiku poolehoiuavaldused tuulepargile, on tegemist ilmselgelt pigem erandlike arvamustega. Suure osa kogukonna väljendatud huvi olemasoleva keskkonna säilitamise vastu kannab kogukondlikke väärtusi, millega tuleb kohalikul omavalitsusel planeerimisseaduse § 8 ja § 10 lg 3 kohaselt planeeringute koostamisel arvestada. Planeeringumenetluse käigus on selgunud, et kogukonna vastuseis tehnilistele eeltingimustele vastava tuulepargi alale 2 rajamisele on põhimõtteline ning seda ei ole võimalik ületada planeeringumenetluse jätkamise ning täiendavate uuringute läbiviimise teel.
- Tuulepargi rajamist ei toeta **looduskeskkonna huvid**. Planeeringumenetluse käigus juhtisid nii Keskkonnaamet, Keskkonnaministeerium kui ka Eesti Keskkonnaühenduste Koda tähelepanu sellele, et eelvaliku alade kindlaks määramisel ei ole piisavalt arvestatud looduskaitseliste väärtustega, sh haruldaste linnuliikide pesapaikade ja nende kaitseks vajaliku puhvriga, rändlindude peatuspaikade ja rändeteedega, millega arvestati põhjalikult maakonnaplaneeringu koostamisel ning mille tulemusel valiti välja tuuleenergia arendusalad Lääne maakonnas. Keskkonnakaitsega tegelevate asutuste ja ühenduste seisukohtadest

ilmneb, et vastavad alad on kavandatud mahus tegevuse läbiviimiseks suure tõenäosusega ebasobivad looduskaitsealised seisukohast, sh Matsalu rahvusparki kaitse-eesmärke silmas pidades. Seega kaasnevad tuulepargi rajamisega alal 2 olulised negatiivsed mõjud looduskeskkonnale. Sellele viitab ka KSH I etapi aruande tööversioon (vt lk 27-29), mille kohaselt on vähemalt osa alast oluline toitumisala must-toonekurele, väike-konnakotkale ja teistele haukalistele ning muudele linnuliikidele. Juba KSH I etapis tehtud välitööde käigus leiti uusi kaitsealuste liikide pesitsuspaiku ning aruandes nõutud täiendavate uuringute tegemisel lisanduks neid eelduslikult veelgi.

- Pakutud parameetritega tuulepargi rajamise vastu räägivad ka **tuulepargist mõjutatud eraisikute** huvid ja õigused. Erakordselt suurte mõõtmetega tuulikute rajamisega kaasnevad keskkonnanahäiringud, ennekõike müra ja varjutus, riivavad paratamatult mõjupiirkonda jäävate isikute õiguseid, sh õigust tervise kaitsele, omandiõigust läbi kinnisvara hinna muutuste jms. Kõiki häiringute mõjusid ei ole võimalik rahasse hinnata ning isegi kui oleks, oleks vastavate rahaliste nõuete maksmapanek inimestele keeruline ja suuri ressursse nõudev.
- Tuulepargi poolt räägib seda rajada sooviva **Enefit Green AS** huvi tuuleenergia tootmiseks ja selle kaudu ettevõtte äriliste eesmärkide saavutamiseks. Teadaolevalt arendab Enefit Green AS Lääne-Eestis juba mitmeid maismaatuuleparke (Aulepa, Tootsi) ning meretuuleparke (Loode-Eesti, Kihnu). Tegemist on rahvusvahelise energiaettevõttega, kelle huvi konkreetsete parameetritega projekti vastu just Lääne-Nigula vallas alal 2 piirdub pigem äriliste huvidega.

Kohatu on huvitatud isiku 18.12.2020 p-s 2.2.8. väljendatud seisukoht, nagu tuleneks asjaolust, et tegemist on riigile kuuluva ettevõtte tütarettevõttega, tema ärihuvidele eriline kaal. Taastuvenergeetika arendamine kui avalik huvi ei ole eksklusiivselt Enefit Green AS-i ja samasse kontserni kuuluvate teiste ettevõtete ülesandeks või õiguseks, mistõttu on kohane eristada huvitatud isiku ärihuve ja üldist avalikku huvi taastuvenergia arendamiseks. Äriühingu emaettevõtja aktsiate kuulumine riigile ei muuda äriühingu erahuve avalikeks huvideks.

- Avalikuks huviks tuulepargi rajamise poolt on ka avalik huvi **taastuvenergeetika arendamise** vastu. Samas on tegemist huviga, mille realiseerimiseks ei ole tingimata vajalik rajada just sellist tuuleparki, mis vastab Enefit Green AS määratletud tehnilistele eeltingimusele, ja konkreetsele asukohta, kuhu see ei sobi. Tegemist ei ole kohaliku, vaid üleriigilise huviga, mis ei ole kitsendatud Lääne-Nigula valla territooriumiga (mis moodustab vaid ca 3,3% kogu Eesti maismaa pindalast) või selle osaga. Kui tuuleenergeetika arendamine oleks riigile vajalik või võimalik konkreetsetelt just Lääne-Nigula valla territooriumil, peaks selline suunis tulema riigilt ja olema väljendatud riigi või maakonna tasandi planeeringutes või muudes ruumilist aspekti käsitlevates arengudokumentides. Viimati (2018) kehtestatud Lääne maakonna maakonnaplaneeringus erihuvi konkreetsetes asukohtades tuulepargi järele ei ole avaldatud.

Kaaludes erinevaid huve, on Lääne-Nigula Vallavolikogu seisukohal, et Enefit Green AS erahuvi ja võimalik avalik huvi tuulepargi rajamise poolt ei kaalu üles avalikke huve ja erahuve tuulepargi rajamise vastu. Planeeringumenetluse jätkamine ei ole põhjendatud juba ainuüksi valla ja muudest kohalikest huvidest lähtudes; samas räägivad selle vastu ka muud huvid (sh looduskaitse huvi). Enefit Green AS 13.11.2020 kirjutas väljapakutud kompensatsioonimeetmed ja võimalik talumistasu võib küll kompenseerida häiringuid neist vahetult mõjutatud isikutele ning võib-olla suurendada mõnevõrra omavalitsuse sissetulekuid, kuid see ei kõrvalda vastuolusid kohalike avalike huvidega ning omavalitsuse arengueesmärkidega. Valla strateegiadokumentides ettenähtud

Risti piirkonna arengu pidurdamine on mõjuks, mille kompenseerimine talumistasuga ei ole olemuslikult võimalik. Lisaks on täna teadmata, kas üldse ja millal kohaliku kasu mudel (talumistasu) praktikas kasutusse jõuab. Seega soovitud parameetritega tuulepargi rajamine takistaks valla arengustrateegiate ja -kavadega ettenähtu saavutamist ja seda ei ole võimalik kompenseerida.

Lääne-Nigula Vallavolikogu rõhutab, et vastavalt PlanS § 10 lg-le 3 peab kohalikku huvi väljendav planeering, st ka kohaliku omavalitsuse eriplaneering, lähtuma ennekõike kohalikest huvidest (olles samas kooskõlas riiklike huve väljendava planeeringuga jt ruumilist aspekti väljendavate strateegiliste dokumentidega). Seega ei ole õige huvitatud isiku 18.12.2020 kirjas (vt p 2.2.5.) väljendatud seisukoht, nagu peaks vald kohaliku kogukonna ja kohaliku omavalitsusüksuse huvidega vastuolus oleva eriplaneeringu puhul asuma erilise hoolega planeeringulahendust arendaja huvides kaitsma ning selle võimalikele positiivsetele külgedele erilist tähelepanu pöörama. Planeerimismenetlusele omane huvide tasakaalustamise põhimõte (millele huvitatud isik viitab ka 18.12.2020 kirja p-s 2.6.5.) ei tähenda, et ülekaalukate arendustegevuse vastaste huvide esinemisel tuleks planeeringumenetlus neist sõltumata lõpule viia ja planeering kehtestada.

3.4. Muud olulised asjaolud

Haldusmenetluse seaduse § 4 lg 2 kohaselt tuleb kaalutusõiguse teostamisel arvestada olulisi asjaolusid. Vald on arvestanud ka sellega, et tuulepark võib seada ohtu riigikaitse ehitise töövõime.

Enefit Green AS on soovinud tuulikuid kõrgusega kuni 290 meetrit. Kaitseministeerium leidis 26.06.2020 oma arvamuses, et õhuseireradarite töövõime tagamiseks ei tohi tuulikute kõrgus ühelgi alal ületada 75 meetrit maapinnast, mis on ca 4 korda vähem, kui huvitatud isiku poolt soovitud tuulikute maksimaalne kõrgus. Enefit Green AS ei ole pidanud võimalikuks tuulikute kõrgust nii oluliselt vähendada.

Enefit Green AS on oma kirjades väitnud, et viib koostöös Kaitseministeeriumiga läbi analüüsi, mille tulemusel ministeerium saab täpsustada kehtivaid kõrgusepiiranguid. Enefit Green AS 13.11.2020 ning 18.12.2020 kirjades viidatakse võimalusele, et vastav täpsustus saabub eeldatavalt 2021. aasta esimeses kvartalis.

Kaitseministeeriumi kaitseinvesteeringute osakonna juhataja saatis Lääne-Nigula vallale 18.12.2020 e-kirja, selgitamaks täiendavalt ministeeriumi seisukohti ja edasiste tegevuste perspektiive. Kirjas rõhutab Kaitseministeerium, et osaleb uuringu teostamises klassifitseeritud andmete valdajana, mitte analüüsilepingu osalisena. Uuringu aluseks olev hüpotees, et Muhu ja Ämari radar võiksid teineteist kompenseerida selliselt, et 45-70 meetrist kõrgemate tuulikute rajamine on võimalik, ei pruugi kinnitust leida. Lisaks ei ole uuringu täpne valmimisaeg teada. Ministeeriumi arvamust ei ole oodata 2021. a I kvartalis, pigem on eesmärk saada selgus 2021. a I poolaasta jooksul. Ministeerium peaks kujundama uue seisukoha planeeringu kooskõlastuse osas pärast uuringutulemuste laekumist ja analüüsi.

Seega on jätkuvalt teadmata nii see, kas tuulepargi rajamisel oleksid riigikaitse ehitise töövõime nõutavad kriteeriumid saavutatavad kui see, millal vastav selgus saabub. Kaitseministeeriumi väljendatud seisukohtade kohaselt ei ole põhjust arvata, et algsest kooskõlastuses nimetatud piirist (45-70 m) kõrgemate tuulikute rajamine on riigikaitse huvidest lähtuvalt üldse võimalik. Lisaks ei ole Kaitseministeeriumi arvamusest kuidagi võimalik välja lugeda seda, et kui mõõndusi üldse tehakse, siis võiksid need olla nii olulised, et 45 meetri kõrguste tuulikute asemel koguni 290 meetri kõrgused tuulikud rajada lubatakse.

3.5. Planeeringumenetluse jätkamine ei oleks kooskõlas ausa, õiglase ja tõhusa haldusmenetluse põhimõttega

HMS § 5 lg 2 näeb ette, et haldusmenetlus tuleb läbi viia eesmärgipäraselt ja tõhusalt, võimalikult lihtsalt ja kiirelt, vältides üleliigseid kulutusi ja ebameeldivusi kõigile menetlusega seotud isikutele. Avaliku võimu tegevus haldusmenetluses, sh Lääne-Nigula valla tegevus tuuleenergeetika eriplaneeringu menetluses, ei tohi olla ka huvitatud isikut või laiemat avalikkust eksitav.

Tuuleenergeetika eriplaneeringu menetlus on jõudnud seisu, kus Lääne-Nigula vallal on kujunenud veendumus, et tuulepargi rajamine ainsasse võimalikku asukohta – alale 2 – oleks vastuolus valla eesmärkide ja kogukonna huvidega. Samuti pole vallal võimalik teostada tuuleenergeetika eriplaneeringu koostamisel kaalutusõigust eesmärgi- ja õiguspäraselt. Tuulepargi asukoha osas puuduvad reaalsed alternatiivid, mida omavahel võrrelda. Seetõttu on ka olemuslikult muutunud planeeringu algatamisel seatud, planeerimisseaduse regulatsioonist lähtunud menetluse eesmärk – valida tuulepargile sobivaim asukoht erinevate alternatiivsete asukohtade seast. Samas ei ole Enefit Green AS senini (sh pärast otsuse eelnõu tutvustamist, oma 18.12.2020 kirjas) olnud valmis avaldama, milline oleks tema huvi minimaalne maht või muutma planeeringu algatamise etapis määratletud tehnilisi eeltingimusi, mis võimaldaks alternatiivsete asukohtade hulka suurendada. Seega puudub tuulepargi rajamiseks sobiv asukoht, mille osas oleks võimalik koostada ning kehtestada detailne lahendus.

Menetluse jätkamine sellises olukorras oleks eksitav laiema avalikkuse, aga ka huvitatud isiku suhtes. Samuti kaasneksid sellise tulemusele mitteviiuva menetluse läbiviimisega põhjendamatu aja- ja rahakulu ning halduskoormus vallale, Enefit Green AS-ile ning teistele planeeringumenetluses osalevatele isikutele.

Menetluse jätkamist ei saa õigustada ka kohaliku kogukonna suurema informeerimise ja kaasamise eesmärk, mida tõi oma 18.12.2020 vastuväidete p-des 2.2.3. ja 2.2.7. esile Enefit Green AS. Esiteks oleks selline kaasamine reaalsete alternatiivide puudumise tõttu vastuolus kaasamise mõttega ja näiline. Kohalik kogukond ja teised menetlusosalised ei saaks avaldada oma arvamust eriplaneeringu I etapi seisukohalt kõige tähtsamal küsimusel – milline alternatiivsetest asukohtadest võiks olla kavandatud tegevuseks sobivaim. Teiseks puudub selliseks kaasamiseks vajadus olukorras, kus juba varases planeeringumenetluse etapis on selgunud, et arendaja huville vastava tuulepargi rajamine ainsasse valikusse jäänud asukohta on välistatud, kuna see oleks vastuolus ülekaalukate avalike huvidega, mida väljendavad nii kohaliku omavalitsuse arengudokumentid kui kohaliku kogukonna seisukohad planeeringumenetluses. Arvestades nii kohaliku omavalitsuse arengudokumentides kajastatud kohalike huvideid kui kohaliku kogukonna seisukohtade sisu, ei ole usutav, et edasises menetluses täiendava info kogumine arendustegevuse ja selle mõjude kohta või kõrvaltingimuste seadmine ilma tehnilisi eeltingimusi muutmata võiks neid vastuolusid kõrvaldada.

3.6. Planeeringumenetluse lõpetamine ei riiva ülemääraselt Enefit Green AS õiguseid

Lääne-Nigula Vallavolikogu on seisukohal, et planeeringumenetluse lõpetamine riivab küll Enefit Green AS õiguseid, ent ei tee seda ülemääraselt ega pöördumatult. Riive on õigustatud ülekaalukate avalike huvide tõttu ning seetõttu, et käimasoleva planeerimismenetluse jätkamine ei anna Lääne-Nigula vallale alust õiguspärase kaalutusotsuse tegemiseks.

Riigikohus on korduvalt sedastanud, et planeeringumenetluse algatamine või teatud etappide läbimine ei tekita õiguspärasest ootust, et planeeringumenetlus kindlasti lõpule viiakse ja planeering kehtestatakse (vt nt otsuseid asjas 3-3-1-15-01, p 32; 3-3-1-62-02, p 10; 3-3-1-96-13, p 25). Seega pidi Enefit Green AS arvestama planeeringu algatamist taotlede, et planeeringut ei pruugita

kehtestada, kui selle vastu räägivad olulised asjaolud ja kaalukad huvid, sh ülekaalukad avalikud huvid. Samuti pidi isik arvestama, et planeeringumenetlus võidakse lõpetada, kui see on vastavalt asjaoludele põhjendatud (sh kui omavalitsusel ei ole võimalik teostada õiguspärasest planeerimisdiskretsiooni või planeeringu koostamise eesmärk olemuslikult muutub).

Enefit Green AS vastuväited selles küsimuses on vastuolulised.

18.12.2020 kirjas väidab huvitatud isik küll ühelt poolt, et planeeringu koostamisest huvitatud isikul ei ole teiste menetlusosaliste ees erihüvesid (p 2.1.10.). Samas (kirja p-des 2.6.3.-2.6.5.) leiab huvitatud isik, et kuna ta on sõlminud lepingu planeerimismenetlusega seotud kulude kandmiseks, peaks kohalik omavalitsus jätkama menetlust, et leida osapoolte vahel konsensus. Enefit Green AS seisukohti arvestades saab konsensus, millega ka huvitatud isik nõustub, seisneda ainult tehnilistele eeltingimustele vastava tuulepargi rajamiseks planeeringu kehtestamises. Seega leiab Enefit Green AS sisuliselt siiski, et tal on õigus mitte ainult õiguspärasele planeerimismenetlusele, vaid teatud sisuga lõpptulemusele. Sellise seisukohaga Lääne-Nigula Vallavolikogu ei nõustu.

Samuti on vastuoluline 18.12.2020 kirja p-s 2.6.2. esitatud väide, nagu oleks välistatud tuulepargi arendus selleks arendaja hinnangul sobivaimasse asukohta ning Lääne-Nigula vald peaks kaaluma, kas konkreetne asukoht võibki olla ainus, kuhu arendaja soovib arendust rajada ja milline on sellest tulenevalt arendaja huvide riive.

Esiteks leiab Lääne-Nigula Vallavolikogu, et pelgalt arendaja soov rajada tuulepark vaid konkreetsele asukohta ei saa olla tema õiguste riive seisukohalt määravaks. Vastustaja saab arendaja õiguste riive seisukohalt arvestada objektiivse võimalikkusega arendaja huve mujal teostada. Igal juhul pole vastustajal võimalik arendaja eest ja tema panuseta võimalik viimase soove või kavatsusi välja selgitada. Sarnaselt varasemaga ei esita Enefit Green AS oma huve ka 18.12.2020 kirjas selgelt, viidates selle asemel vaid hüpoteetilisele võimalusele, et näiteks mujale kui konkreetsele asukohta (mille all peab arendaja ilmselt silmas ala 2) tuulepargi rajamisest ei pruugi isik näiteks tuuleolude tõttu olla huvitatud. Lääne-Nigula Vallavolikogul ei ole võimalik õiguspärase kaalutusotsuse tegemisel arvestada selliste huvide riivega, mida ka selle huvi kandja ise väljendab hüpoteetilistena. Vastupidiste andmete puudumisel eeldab Lääne-Nigula Vallavolikogu, et Enefit Green AS-il on oma ärihuvide edendamine võimalik ka mujal kui alal 2, samuti teistsuguste parameetritega tuuleparkide rajamise läbi. Seega ei ole planeeringumenetluse lõpetamisega kaasnev isiku huvide riive ülemäärane.

Käesolev otsus ei välista uue, muudetud eeltingimustel tugineva planeeringu algatamise taotluse esitamist Enefit Green AS poolt. Sellise taotluse esitamise korral on Lääne-Nigula Vallavolikogul võimalik kaaluda uue planeeringu algatamist ning läbiviimist.